

De NBD Biblion Gouden Strop is de prijs voor het beste (oorspronkelijk) Nederlandstalige spannende boek. De prijs, toen nog onder de naam Gouden Strop, is in 1986 in het leven geroepen door het Genootschap van Nederlandstalige Misdaadauteurs (GNM) dat in hetzelfde jaar werd opgericht. De prijs is genoemd naar het gelijknamige boek van Joop van den Broek.

Genomineerden die geen winnaar zijn, ontvangen ieder een cheque van € 500,-. De winnaar ontvangt een cheque van € 10.000,- en een sculptuur van beeldhouwer Marianne van den Heuvel. De NBD Biblion Gouden Strop wordt financieel mogelijk gemaakt door een bijdrage van NBD Biblion, Stichting Lira Fonds en de Nederlandse uitgevers.

Dit jaar wordt de NBD Biblion Gouden Strop voor de 35^e keer uitgereikt – hoewel het inmiddels de 37^e editie is: in 1988 en 1990 werd de prijs niet uitgereikt, omdat er onvoldoende inzendingen waren.

De jury

De jury, onder leiding van juryvoorzitter Martijn Bennis (algemeen directeur ANP), bestaat verder uit Monique de Heer (recensent Trouw), Jacqueline Lamper ('stoerste thrillerkoopster' van Nederland 2021), Anne Terwisscha (NBD Biblion) en Erik de Vries (recensent VN Thrillergids).

Gelukkig kon er dit jaar, buiten de lockdown van najaar 2021 om, eindelijk ook weer fysiek vergaderd worden. Dat neemt echter niet weg dat er onderling via de mail en in appjes ijverig meningen werden gedeeld.

Algemeen

Van de titels die de Nederlandse uitgevers inzonden voor editie 2022 werden er in totaal vijftig geaccepteerd voor deelname. Deze titels verschenen tussen 1 maart 2021 en 31 december 2021 bij 21 Nederlandse uitgeverijen en/of imprints. Onder deze inzendingen was een relatief groot aantal debuten: zeven nieuwkomers in het genre probeerden een plekje in het thrillerlandschap te veroveren. Dat die missie vrij succesvol is, bewijst het feit dat er maar liefst drie debuten op de longlist prijkten “waar de jury niet omheen kon”.

Van de inzendingen werden er 17 door een man geschreven, 31 door een vrouw, 1 door een duo en 1 door een collectief.

Bij de eindbeoordeling liet de jury zich uiteraard leiden door de vraag: Is het spannend? Maar dat meningen verschillen, bleek uiteindelijk uit het feit dat ‘spannend’ niet voor ieder jurylid hetzelfde was. Wat voor het ene jurylid origineel en spannend was, bleek voor een ander soms voorspelbaar (“*Dát heb ik al zo vaak gezien*”). Ook op de vraag wat geloofwaardig was, een ander niet onbelangrijk criterium, kwam niet altijd een eensluidend antwoord.

Of het met de reisbeperking van de afgelopen twee jaar te maken heeft is niet onderzocht, maar veel spannende boeken hadden een Nederlandse setting. Tegelijk laten de inzendingen

zien hoe breed het spannende genre is: de Nederlandse auteurs aarzelen niet de grenzen op te zoeken van landen, tijden en fantasie. Thrillers spelen zich af in het verleden, in de rauwe hedendaagse binnenstad, in een parallelle wereld. Populair blijven de Dan Brown-achtige boeken met geheimen uit de bijbel en puzzels die opgelost moeten worden. De plots ontwikkelen zich van intiem venijn tussen twee mensen tot keiharde internationale misdaad; van het ongelofelijke dat als waar wordt gepresenteerd tot een moord die om de hoek zou kunnen plaatsvinden. Maar hoe briljant een plot ook was, de jury was het er ook over eens dat een boek goed moest zijn geschreven. De jury wil de uitgevers meegeven: investeer in goede redactie. In een enkel geval kreeg de jury de indruk dat een boek nog *work in progress* was.

Toch ziet de jury de kwaliteit oplopen, zeker onder de debutanten. Niet voor niets staan er van de zeven ingezonden debuten drie op de longlist, en staat er zelfs een debuut op de shortlist van de NBD Biblion Gouden Strop 2022.

Longlist

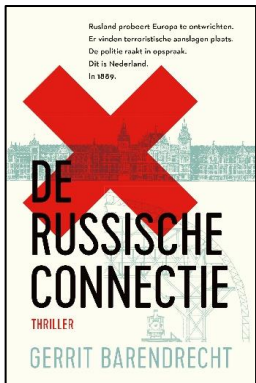
Tijdens de race leek de eerste selectie vrij natuurlijk te verlopen. De juryleden waren het daardoor al vrij snel eens over de acht titels die op de longlist moesten komen. Pas toen de selectie gemaakt was, viel het de jury op dat er slechts een vrouw op de longlist stond, tegenover zeven mannen. Aangezien er veel meer door vrouwen dan door mannen geschreven titels waren ingezonden, lijkt dit een vreemde uitslag. Maar met twee mannen en twee vrouwen in de jury kun je stellen dat de man-vrouwverhouding van de jury in balans was – en deze jury koos overtuigd voor de volgende acht titels:

- Gerrit Barendrecht met *De Russische connectie* (Luitingh-Sijthoff)
- Bas Haan met *Lenoir* (Ambo Anthos)
- Friso Leunge met *Zwart kwartier* (Keff & Dessing)
- Roel Janssen met *De witwasser* (Cargo)
- Thomas Olde Heuvelt met *Orakel* (Boekerij)
- Marion Pauw met *Vogeleiland* (The House of Books)
- Van Riessen met *Meedogenloos* (De Kring)
- Emile Schrijver met *De Hillel Codex* (Prometheus)

Shortlist

Om tot een shortlist, en later tot de winnaar, te komen was iets meer discussie nodig. Op de shortlist staan betekent immers ‘in potentie winnaar’, wat absoluut voor onderstaande vier genomineerden gold. Na overtuigende argumenten over en weer koos de jury unaniem voor de volgende vier titels:

- Gerrit Barendrecht met *De Russische connectie* (Luitingh-Sijthoff)

Terreur is niet alleen een hedendaags verschijnsel, laat Gerrit Barendrecht in *De Russische connectie* zien. In 1889 beraamt de Russische geheime dienst aanslagen in Europese steden om de daar wonende Russen in diskrediet te brengen en weer terug in de armen van Moedertje Rusland te drijven.

De aanslagen treffen ook Amsterdam. Een explosie in een paardentram die veel slachtoffers eist, zet de politie in beweging. Inspecteur Julius Katz krijgt de opdracht om incognito te infiltreren in de onderwereld om uit te zoeken welke groepering hier achter zit. Daarbij wordt hij gelukkig geholpen door zijn vriendin en journaliste Ida de Morsain, die haar mannetje weet te staan. Het hulpeloze vrouwtje uithangen zoals in die tijd gebruikelijk was, is aan haar niet besteed. Als een moderne, feministische Bondgirl draait ze de rollen om en weet ze redding te brengen als de nood het hoogst is.

Dat Barendrecht als televisieregisseur ervaring heeft opgebouwd in het opvoeren van de spanning is aan alles te merken in *De Russische connectie*. Eenmaal op de rails gezet, wint het verhaal aan tempo en actie, tot het onafwendbaar in sneltreinvaart richting het pas voltooide Centraal Station in Amsterdam gaat.

Een zeer geslaagde mix van avontuur en geschiedenis.

- Bas Haan met *Lenoir* (Ambo Anthos)

De onkreukbare hoofdinspecteur Jacob Lenoir, die zijn leven in dienst van de wet heeft gesteld, lijkt door een noodlottige samenloop van omstandigheden diezelfde wet, die hij altijd te vuur en te zwaard heeft verdedigd, met voeten te hebben getreden: Lenoir komt na een black-out bij in dezelfde ruimte waar zijn dode zwager Danny Vos ligt, en gezien het wapen in Lenoirs hand wijst alles erop dat hij Vos om het leven heeft gebracht.

Aangezien Vos een topadvocaat was met enkele dubieuze cliënten, stuit Lenoir in zijn zoektocht naar de waarheid al snel op uiterst louche types. *Lenoir* is een met veel vaart geschreven debuut waarin de boven- en onderwereld op een volstrekt geloofwaardige en daardoor des te huiveringwekkender manier in elkaar grijpen.

Haan toont zich in zijn fictiedebuut een rasverteller en heeft haarfijn aangevoeld dat zijn rauwe en in wezen inktzwarte verhaal geen enkele opsmuk en franje behoeft. Daarmee is allesbehalve gezegd dat het Haan aan de nodige stilistische finesse zou ontbreken: zijn uit rake zinnen opgetrokken boek blinkt uit door de uitstekend uitgewerkte personages, de stemmige en haast filmische sfeertekening van de Rotterdamse haven en de dubieuze mores van haar clandestiene bezoekers, en de natuurlijke, kraakheldere dialogen.

- Thomas Olde Heuvelt met *Orakel* (Boekerij)

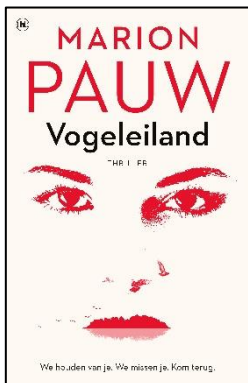
De buitengewone reis waarop Thomas Olde Heuvelt zijn lezers in dit boek meeneemt, begint op een druilerige maandagmorgen in de duinen bij Noordwijk. Op weg naar school zien de brugklassers Luca en Emma een achttiende-eeuws zeilschip liggen, de Orakel. Emma klimt het schip in en komt niet meer terug. Nadat vijf agenten, gealarmeerde vaders en twee andere jongens ook in het schip verdwenen zijn, komt iemand op het idee het luik dicht te doen - want niemand komt er meer uit.

De overheid raakt in paniek. Het blijkt niet om een replica te gaan maar om de echte Orakel, die verging in 1716. Luca, zijn familie en andere getuigen worden min of meer gegijzeld door de veiligheidsdienst. Het schip wordt afgedaan als een reclame stunt, maar de krachten die de Orakel ontketent zijn niet te temmen.

Wat volgt is een loeispannend, fabelachtig verhaal met angstaanjagende verschijningen, een oud scheepsjournaal en een spookachtig booreiland. Het kan allemaal natuurlijk niet, maar *Orakel* is zo goed geschreven dat je als lezer alles wat Olde Heuvelt je voorschotelt gewoon gelooft.

Het is een gruwelijk verhaal, maar ook grappig, meeslepend en origineel. Een boek dat nog lang nazindert.

- Marion Pauw met *Vogeleiland* (The House of Books)

In het water dichtbij Kampen ligt Vogeleiland, een verlaten stukje land waar Berend en de veel jongere Marianne zich in het geheim vestigen om hun eigen paradijs te bouwen. Een liefdeskind moet het geluk compleet maken, maar dan schiet Marianne in een depressie. Bang om alles kwijt te raken ziet Berend geen andere uitweg dan Marianne gevangen te houden op Vogeleiland terwijl hij tegelijkertijd zijn dochter probeert op te voeden.

Een onvoorstelbaar scenario? Waargebeurde verhalen zoals de opgesloten kinderen in Ruinerwold tonen aan dat de werkelijkheid soms vreemder kan zijn dan fictie. Het bijzondere aan dit boek is hoe geloofwaardig Marion Pauw het allemaal brengt. Ze gaat daarin zelfs zover dat het handelen van Berend voor de lezer volkomen begrijpelijk en acceptabel kan zijn, en die zich af en toe wakker moet schudden en tegen zichzelf moet zeggen: 'Nee, dit is niet normaal.'

'Hoe loopt het af?' Die vraag is de drijvende kracht van een thriller. Als lezer weet je dat Berend zijn gezin niet voor eeuwig verborgen kan houden en het eerder de vraag is hoe en wanneer de buitenwereld zich binnendringt.

De juryleden hoefden niet lang te wachten op het antwoord. Om het cliché te gebruiken: je leest het boek in één ruk uit.

Dit waren de genomineerden.

Winnaar

De onbetwiste winnaar van de NBD Biblion Gouden Strop 2022 is een auteur die de lezer weet mee te slepen in een geschiedenis die onschuldig begint maar steeds luguberder wordt. Een boek dat de juryleden in één ruk uitlazen, dat een fraaie spanningsboog heeft en door de originaliteit van het verhaal zich lastig laat voorspellen.

Het winnende boek is geschreven door een auteur die door vakmanschap alles wat er gebeurde aannemelijk en acceptabel maakt, zodat je als lezer heel gemakkelijk daarin meegenomen wordt – en je dan met een schok realiseert dat dat niet jouw normen en waarden zijn.

De NBD Biblion Gouden Strop 2022 gaat naar *Vogeleiland* van Marion Pauw.

Hiermee weet Marion Pauw voor de tweede maal de Gouden Strop in de wacht te slepen, waarmee bewezen is dat dertien ook prima een geluksgetal kan zijn: dertien jaar nadat zij met *Daglicht* de Gouden Strop won, krijgt Marion Pauw deze prijs voor de tweede maal uitgereikt.

En nee, de jury denkt niet graag in de hokjes ‘man’ of ‘vrouw’ – dat is hooguit leuk voor statistiekjes. Maar als je kijkt naar de geschiedenis en de winnaars van de Gouden Strop, dan is deze prijs überhaupt slechts vijf maal eerder aan een vrouw toegekend. Enkele mannelijke auteurs wonnen de prijs meer dan eens, Marion Pauw sluit nu als eerste vrouw in het beperkte rijtje van meervoudige winnaars aan.

Zie ook: www.nederlandsethrillerprijs.nl